

Collegebesluit

Onderwerp: Toekomst stedelijke vernieuwing in Haarlem
BBV nr: 2014/19742

1. Inleiding

De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van de kadernota 2013 het college verzocht nieuwe mogelijkheden voor stedelijke vernieuwing te verkennen. Reden hiervoor is het stoppen van de rijksmiddelen uit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). Het blijft echter noodzakelijk om te blijven werken aan de kwaliteit van het woon- en leefklimaat en aan de verbinding daarvan met het sociaal domein.

Het recent vastgestelde coalitieprogramma Haarlem 2014-2018 heeft als motto 'samen doen!'. Een belangrijk onderdeel van het coalitieprogramma is dat de gemeentelijke organisatie initiatieven van de (netwerk)samenleving faciliteert. Veel Haarlemmers ondernemen initiatieven in de diverse wijken in de stad en nemen daarmee hun eigen verantwoordelijkheid en bundelen hun krachten. De gemeente wordt gevraagd om expertise en verbindingen met initiatieven te leggen. Door integraler te werken, mee te denken en mee te werken, gebiedsgericht en door een open en flexibele aanpak kan de gemeentelijke organisatie Haarlemmers faciliteren.

De afgelopen maanden is met interne en externe partijen een brede verkenning uitgevoerd en zijn er ideeën verzameld over de mogelijke invulling van de nieuwe aanpak stedelijke vernieuwing in Haarlem. Ingrediënten zijn hiervoor geformuleerd in de vorm van een menukaart. Een van deze ingrediënten is een veranderde rol en werkwijze van de overheid (zie bijlage 1). Deze verkenning is in lijn met ons coalitieprogramma. We willen daarnaast kansrijke activiteiten (waar de faciliterende rol van de overheid tot uitdrukking komt) ondersteunen om ervaring voor de toekomstige stedelijke vernieuwing op te doen, mogelijk gemaakt door verankering in de woonvisie Haarlem 2012-2016 (reserve ISV Wonen).

Het college wil de opbrengst van deze verkenning omzetten in uitgangspunten voor de toekomstige stedelijke vernieuwing in Haarlem wat resulteert in een (gebiedsgerichte) uitvoeringsagenda stedelijke vernieuwing. De uitkomsten van de lopende en nog te starten activiteiten zijn hier onderdeel van.

2. Besluitpunten college

1. Het college besluit de toekomstige stedelijke vernieuwing in Haarlem verder uit te werken op basis van de volgende uitgangspunten:
 - a. Inzetten op stedelijke vernieuwing op uitnodiging: investeringen en initiatieven door derden worden maximaal ontlokt;
 - b. Ruimte geven aan maatschappelijke initiatieven: de gemeentelijke organisatie faciliteert deze binnen haar bestaande mogelijkheden;
 - c. Aanhaken op het gebiedsgericht werken: de uitvoeringsagenda stedelijke vernieuwing sluit aan op de gebiedsopgaven.
2. Het besluit heeft geen budgettaire consequenties, de kosten van kansrijke activiteiten voor de doorontwikkeling van de stedelijke vernieuwing zijn gedekt in de reserve ISV Wonen (Woonvisie 2012-2016).
3. De betrokken deelnemers bij de uitwerking van de toekomstige stedelijke vernieuwing, ontvangen na besluitvorming digitaal informatie over het besluit.
4. Het college stuurt dit voorstel ter bespreking naar de Commissie Ontwikkeling.

3. Beoogd resultaat

De toekomstige stedelijke vernieuwing in Haarlem is gericht op het behoud en versterking van de vitaliteit van de Haarlemse wijken door de beperkte investeringsruimte te richten op het faciliteren van maatschappelijke initiatieven.

4. Argumenten

Het voorstel past in bestaand beleid.

De bevordering van de vitaliteit van de Haarlemse wijken is een speerpunt in de Programmabegroting (programma 5 stedelijke vernieuwing) en in de Woonvisie 2012-2016 'Haarlem: duurzame, ongedeelde woonstad'. Daarnaast is met de Haarlemse corporaties in het 'Lokaal Akkoord Haarlem' afgesproken dat samen met de gemeente bekeken wordt hoe de toekomst van de stedelijke vernieuwing verder vorm zal krijgen.

Het voorstel past in de veranderende rol van de overheid.

Jarenlang nam de gemeente het initiatief om met behulp van grote investeringen bestaande stedelijke problemen aan te pakken. Inmiddels heeft de gemeente minder financiële armslag. De gemeente is op zoek naar een andere wijze om de actuele stadsopgaven aan te pakken; minder sturend, meer luisterend, meer proactief handelen, minder grootschalig, minder bemoeiend, maar meer faciliterend, transparant communiceren, open flexibele aanpak en uitnodigend. Ondanks de kleinere financiële ruimte vanuit de overheid, blijft nut en noodzaak van de stedelijke vernieuwingsaanpak in Haarlem bestaan. De ontwikkelingen in de (netwerk)samenleving vragen om slimmer en efficiënter werken vanuit de overheid.

Het voorstel zorgt dat maatschappelijke initiatieven worden verankerd.

De gemeente moet naast de huidige samenwerkingsverbanden met de 'gevestigde' partijen andere coalities sluiten van burgers en organisaties in de stad. We willen meer ruimte bieden voor buurtgerichte en creatieve initiatieven van Haarlemmers, zodat ze zelf met voorstellen komen voor aanpak van de stedelijke vernieuwing. Met een flexibele open opstelling zullen we als gemeente op deze initiatieven moeten inspelen. In instrumentele zin geeft de nieuwe omgevingswet hiervoor de nodige handvatten. Immers, deze nieuwe wet biedt initiatiefnemers meer mogelijkheden om plannen te ontwikkelen en te realiseren dan binnen het huidige R.O. instrumentarium mogelijk is.

Het voorstel past in het ingezette beleid van gebiedsgericht werken.

Het gebiedsgericht onderzoeken van nieuwe mogelijkheden voor stedelijke vernieuwing past in de huidige tijdgeest en het gebiedsgericht werken van de gemeente Haarlem. De uitwerking van de stedelijke vernieuwing naar de diverse gebieden in Haarlem doet recht aan de samenstelling, diversiteit en mogelijkheden van de verschillende stadsdelen en haar bewoners.

Het voorstel richt zich vooral op wijken waar de leefbaarheid onder druk staat.

De toekomstige stedelijke vernieuwing zal nadrukkelijk zich richten op die wijken waar maatschappelijke initiatieven minder vanzelfsprekend van de grond komen. In meerdere Haarlemse wijken verenigen bewoners zich in wijkcoöperaties om de kwaliteit van hun omgeving in stand te houden. Hierbij is veelal de energiebesparing de aanleiding. Deze samenwerkingen breiden zich uit naar zorg en openbare ruimte (o.a. onderhoud en beheer). De initiatieven zijn afgelopen jaren ondersteund vanuit de reserve ISV wonen en bevinden zich met name in die delen van de stad waar de vitaliteit niet per definitie onder druk staat.

Onderzocht zal worden of deze aanpak ook kan werken in de wijken in de minder sterke delen van de stad, dan wel op welke manier initiatieven uit de samenleving daar gestimuleerd of tot ontwikkeling kunnen komen.

Het voorstel geeft de mogelijkheid om enkele kansrijke activiteiten uit te werken.

De enkele innovatieve ideeën en suggesties die tijdens de bijeenkomst rondom de stedelijke vernieuwing (zie bijlage 1) zijn ontstaan, worden verder uitgewerkt tot kansrijke activiteiten. Deze kansrijke activiteiten zullen op haalbaarheid worden onderzocht. Er wordt ervaring opgedaan voor de (gebiedsgerichte) uitvoeringsagenda stedelijke vernieuwing. Hierdoor kan de gemeentelijke organisatie de eerste stappen zetten naar een andere manier van werken, zoals bijvoorbeeld het hanteren van een werkwijze waarbij gebiedsgericht ook maatschappelijke opbrengsten worden meegenomen (Ontwikkelstrategie Haarlem Oost).

Het voorstel heeft breed draagvlak.

Tijdens de bijeenkomst over stedelijke vernieuwing met diverse betrokkenen van binnen en buiten de gemeente (waaronder de Haarlemse corporaties, ontwikkelaars en burgerinitiatieven), bleken de aanwezigen bereid en enthousiast te zijn om nieuwe manieren van samenwerking voor de toekomstige stedelijke vernieuwing in Haarlem verder uit te werken.

Er is in de gemeentelijke begroting ruimte gemaakt voor toekomstige stedelijke vernieuwing. Bij gebrek aan toekomstig ISV-budget is de gemeente genoodzaakt om investeringen zo in te zetten dat maximaal (maatschappelijke) rendement wordt behaald. Dat zal vaak samen met andere partijen zijn (cofinanciering) en op een manier waardoor nieuwe investeringen worden gestimuleerd, in bijvoorbeeld de openbare ruimte en/ of economische impulsen. Vanaf 2016 is in het coalitieprogramma opgenomen dat er jaarlijks € 1 miljoen beschikbaar komt voor het handhaven van activiteiten op het gebied van stedelijke vernieuwing en het versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte (compensatie ISV).

5. Kanttekeningen

Versterken van de faciliterende overheid heeft tijd nodig.

De rol van de overheid verandert. Van belang is dat de gemeente initiatieven vanuit de (netwerk) samenleving faciliteert. Het inspielen op voorstellen van de Haarlemse wijken wordt door diverse afdelingen binnen de gemeente opgepakt. Het zal tijd vergen, voordat de gehele gemeentelijke organisatie hierop toegerust zal zijn. De kansrijke activiteiten voor de doorontwikkeling van de stedelijke vernieuwing zullen ook op deze cultuuromslag gericht worden.

6. Uitvoering

Het college werkt de uitgangspunten uit via een (gebiedsgerichte) uitvoeringsagenda stedelijke vernieuwing, in samenwerking met belanghebbenden en initiatiefnemers. De nadruk ligt vooral op Haarlem Oost en Schalkwijk. De voorstellen op het gebied van stedelijke vernieuwing richten zich op het ontlocken van activiteiten en initiatieven uit de samenleving. De gemeente werkt in de kern faciliterend. Deze uitvoeringsagenda zal een onderdeel vormen van de gebiedsopgaven en -programma's en de begroting 2015.

De voorstellen voor de kansrijke activiteiten (gefinancierd vanuit reserve ISV-wonen) worden na de zomer aan het college voorgelegd.

7. Bijlagen

Bijlage 1: Op zoek naar nieuwe wegen voor de Stedelijke Vernieuwing, de opbrengst van het wereld café.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester